

Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kavramına Yönelik Metaforlarının İncelenmesi

Yavuz SÖKMEN¹ Gökhan YILDIRIM² Durmuş KILIÇ³

Öz: Bu araştırmada, öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin öğretmen kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Erzurum ilinde görev yapan 68 sınıf öğretmeni ve 2017-2018 öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümünde öğrenim gören 232 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Verilerin analizinde frekans, yüzde hesaplamaları ve nitel yöntemler arasında yer alan betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Veriler, katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanarak elde edilmiştir. Katılımcılardan “öğretmen... gibidir, çünkü...” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular ile öğretmen ve öğrencilerin öğretmen kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre sınıf öğretmeni adaylarının ve sınıf öğretmenlerinin algılarına dayalı olarak 104 tane metafor elde edilmiştir. Bu metaforların 66’sı sınıf öğretmeni adaylarının, 25’i sınıf öğretmenlerinin ve 13’ü ise hem sınıf öğretmeni adaylarının hem de sınıf öğretmenlerinin ortak ürettikleri metaforlardır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramını tanımlamada en fazla “anne-baba ve mum” metaforlarını, sınıf öğretmenlerinin ise “güneş” metaforunu kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler:
Metafor, Öğretmen,
Öğretmen Adayı.

An Evaluation of Pre-service Primary School Teachers and Primary School Teachers’ Metaphors for the Concept of Teacher

Abstract: In this study, it is aimed to reveal the metaphors of teacher candidates and teachers about teacher concept. The study group consisted of 68 primary school teachers working in the province of Erzurum and 232 primary school teacher candidates studying in the Basic Education Department of Atatürk University Faculty of Education in the 2017-2018 academic year. In the analysis of the data, descriptive analysis technique which is among the qualitative methods, frequency, percentage calculations are used. The data were obtained by applying semi-structured interview forms to the participants. The participants were asked to complete the sentence “Teacher is like.... because ...”. Metaphors of teachers and students about teacher concept were examined with the findings of the research. According to the analysis results, 104 different metaphors were obtained based on the perceptions of pre-service primary school teachers and primary school teachers. Of these metaphors, 66 were generated by the pre-service primary school teachers, 25 were generated by primary school teachers, and 13 were generated by both the pre-service primary school teachers and primary school teachers. It was found out that the teacher candidates who participated in the research mostly used “parents and candles” for metaphors on the other hand primary school teachers’ mostly used “sun” for metaphor when defining the teacher concept.

Key Words:
Metaphor, Teacher,
Teacher Candidate.

Geliş Tarihi : 25.11.2019
Kabul Tarihi : 29.01.2020
Yayın Tarihi : 29.06.2020

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi ABD, yavuzsokmen@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7723-0144

² Doktora öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi ABD, gokhanyildirim2751@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4290-3780

³ Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi ABD, dkilic@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-002-1217-1945

GİRİŞ

Eğitim öğretim sürecinde bireylerin, eğitim programları aracılığıyla belirlenen temel yaşam becerilerinin geliştirilmesinde, bilgi, beceri ve tutumlarının hedeflenen seviyeye gelmesinde ve böylelikle eğitim sistemlerinin amaçladığı ideal vatandaşların yetiştirilmesinde en önemli öğelerden biri eğitim programlarının uygulayıcıları olan öğretmenlerdir. Dilekmen'e (2008) göre bir ülkenin sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan kalkınmasında ve çağdaşlaşmasında en önemli unsur, insan ve onun nitelikli olarak yetiştirilmesidir. İnsanın yetiştirilmesinde ise en önemli kişilerden biri öğretmenlerdir. Bu yönüyle öğretmenler bireyin hayatında önemli bir rol oynar (Nalçacı, 2015). Eğitim sisteminin başarısı eğitim durumlarının düzenlenmesinden ve yürütülmesinden birinci derecede sorumlu olan nitelikli olarak yetişmiş öğretmenlere bağlıdır (Dilekmen, 2008). Bu bağlamda bu görevi üstlenecek olan insan gücü Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) belirlediği eğitim fakültelerinde yetiştirilmektedir.

Eğitim fakültesine gelen öğretmen adayları, daha önceki öğrenim hayatlarında informal gözlemleri ve çeşitli karakteristik özelliğe sahip olan öğretmenleriyle girdikleri etkileşim ve iletişime bağlı olarak öğrenme, öğretmen ve okul kavramlarına ilişkin farklı tutumları da beraberinde getirmektedirler (Saban, 2004a). Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretmenlik ile ilgili algılarının büyük bir çoğunluğu hizmet öncesi dönemde şekillenmektedir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının hizmet öncesi dönemde geçirdikleri yaşantılar ve öğretmenlik kavramına ilişkin geliştirdikleri düşünceler onların gelecekte nasıl bir öğretmen olacakları hakkında ipuçları vermektedir ve onların öğretmenlik mesleğine ilişkin pozitif algıları iyi bir öğretmen olmalarını olumlu yönde etkileyecektir (Gültekin, 2013; Oğuz, 2009). Bu bağlamda öğretmen adaylarının ve hali hazırda çalışmakta olan öğretmenlerin kendi mesleklerine ilişkin algılarını ortaya çıkarmak ve elde edilen bulgular ışığında bir takım saptamalarda bulunmak önem arz etmektedir.

Sözcük anlamı değiştirmek olan *meta* ve sözcük anlamı taşımak olan *pherein* kelimelerinden oluşan metafor Yunanca bir kelimedir (Levine, 2005). Metafor, farklı kaynaklarda ve bilim alanlarında farklı kavramlarla ifade edilmektedir. Sosyoloji ve Felsefede, analogi; Edebiyat ve Dilbilim alanında, eğretileme, mecaz, ödüncleme; Eğitim Bilimleri alanında ise daha çok benzetme anlamında kullanılmaktadır (Balaban ve Yapıcı 2013). Klasik metafor teorisinde sadece şiirsel ve destansı ifadelerde kullanılan metaforların sadece dil ile yönetildiği varsayılırdı. Bu genel prensibin aksine çağdaş metafor teorisi, metaforların sadece kullanılan dil ile değil düşüncelerle de organize edildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca bu teoriyle birlikte metaforlar sadece şiirsel ifadeler için değil günlük hayatta kullanılan dilde de kullanılabilir (Lakoff, 1993).

Metafor, kavramları daha anlaşılır hale getirmek için kullanılan bir çağrışım, bir semboldür (Yob, 2003). Metafor, anlatımı daha da güçlendirmek, bir olay, olgu ya da kavramın niteliğini daha fazla anlatabilmek, bir şeyi başka bir şeyle karşılaştırarak ya da ilişkilendirerek anlatabilmek ve anlamsız gibi görünen nesnel gerçeklikten yorumlar ve anlamlar çıkarabilmek için yapılan bir söz sanatı ve benzetmedir. Bireyin fikirlerini dinleyenlere anlatmak için kullandığı dil ne kadar gelişmiş de olsa metaforik ifadeler, bu tek düze ve sıkıcı ifadelerden daha renkli, daha eğlenceli ve daha etkilidir. Bir fikir anlatılırken metaforların kullanılmaması dili çok sınırlı bir hale getirerek anlatımı zayıflatır (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Pratte, 1981). Genel olarak metafor, bir olgu, kavram veya terimin, daha bilindik kavramlarla ilişkilendirilerek anlatılması ve bireylerin iç dünyalarını anlamlandırarak yapılandırılmalarına yönelik güçlü bir zihinsel modelleme biçimi olarak açıklanabilir. Bu bağlamda metaforlar, bireylerin mevcut düşünme biçimlerini değiştiren ve düşünmeye farklı bir boyut kazandıran öğrenme ve düşünme aracı olarak adlandırılabilir (Arslan ve Bayrakçı, 2006; Willox vd., 2010).

Lakoff ve Johnson'a (1999) göre metaforlar bireylerin yaşantılarında ve düşüncelerinde önemli bir yere sahip olduğu için bireyin kendi dünyasını anlayıp içselleştirmesi bağlamında oldukça önemlidir. Ayrıca bireylerin düşünsel mekanizmalarının doğasında metaforik düşünce yatmaktadır (Willox vd., 2010). Öte yandan metaforlar, sadece kullanılan dil ile değil düşünce ve yaşantılarla günlük yaşamda yaygın bir şekilde kullanıldığı için bireylerin zihinlerindeki nesnel gerçekliğin sürekli olarak yeniden inşa edilmesini sağlamaktadır (Cook-Sather, 2003). Erdem ve Şatır'a (2000) göre metaforların temel işlevleri, çok sayıda verinin, bilginin yakalanması, yorumlanması, nakledilmesi ve belirsizlikle başa çıkamadaki yararlarıdır.

Goodman, bir metaforun kullanılırken kavramın, geleneksel çevreden yeni bir çevreye, yeni bir dünyaya transfer edildiğini ve metaforların iletişime dahil olmasıyla kavramın/terimin yapısı ve bileşenlerinin, alışlagelmiş kullanımlarla yönlendirilen bir yöntemle organize edildiğini ifade etmiştir (Akt., Yob, 2003). Metaforlar, sadece günlük hayatta kullanılan dili süslemeye yönelik bir söz sanatından ibaret değildir; onların insan hayatındaki önemi bundan çok daha fazlasını kapsar (Saban, 2008). Shuell metafor için (Akt., Saban, 2008) "*Eğer bir resim 1000 kelimeye bedelse, bir metafor da 1000 resme bedeldir. Çünkü, bir resim sadece statik bir imge sunarken, bir*

metafor bir olgu hakkında düşünmek için 'zihinsel bir çerçeve' sunmaktadır." ifadesiyle metaforik iletilerin insan hayatındaki önemini vurgulamıştır.

Lakoff ve Johnson (1980) metaforun, bir kavramdan yola çıkarak bir başka kavramın anlamını tahmin etme ve anlayabilme adına bilişsel bir süreç olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla herhangi bir metafor ilişkisinde metaforun kaynağı, metaforun konusunu farklı bir bakış açısıyla anlamada ve açıklamada *zihinsel bir filtre ve süzgeç* görevi görür (Saban, 2008). Aynı zamanda metaforlar sadece bilişsel sürece yardım etmenin yanı sıra bireylerin gerçeklik hakkındaki algılarına göre nasıl davranacaklarını da belirleyebilir (Nikitina ve Furuoka, 2008). Ayrıca metaforlar duygu ve düşüncelerimizi ifade etmek için kullandığımız araçlardan bir tanesidir (Yıldızlı, Erdol, Baştuğ ve Bayram, 2018).

Öğretmenlerin ve eğitimcilerin son zamanlarda gittikçe artan imalı söylemlerine ve dolaylı anlatımlarına karşı eğitim-öğretim faaliyetleri gerçekleştirilirken kullanılan görseller ve metaforlar üzerine odaklanılmalıdır. Çünkü metaforlar bireylerin kullandıkları dil ve zihinlerinde oluşturdukları kavramsal çerçeve içerisinde oldukça yaygındır (Lakoff ve Johnson, 1980). Bireyler çoğu zaman metaforların tıpkı bir inanç sistemi gibi bireylerin olayları ve karşılaştıkları yeni durumları algılayış biçimlerini şekillendirebildiğinin farkında değildir. Oysaki metaforlar bireylerin etkileşimlerini, tepkilerini, olayları algılayış biçimlerini ve mesleklerine ve yaşantılarına ilişkin algılarını etkileyebilmektedir. Örneğin, bir öğretmenin dersine girdiği sınıfı, bir işyeri ya da fabrika gibi düşünmesi, öğrencilerin derste neyi ne kadar öğrendiğinden çok onların davranışları üzerine yoğunlaşarak eğitim-öğretimin hedefine ulaşip ulaşmadığını sorgulamamasına yol açabilmektedir. Buna karşıt eğer sınıf, öğretmen tarafından öğrencilerin aktif bir şekilde öğretim sürecine dahil olduğu bir öğretim ortamı olarak kavramsallaştırılırsa derse karşı gittikçe artan bir öğrenci ilgisi ve kavram yanılgılarının düzeltildiği doğru bir anlayışla karşılaşılabilir (Marshall, 1990). Bu bağlamda bireylerin temel yaşam becerilerinin geliştirildiği ve böylelikle ileriki yaşamlarının şekillendiği ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin ve yükseköğretim kurumlarında pedagojik eğitimini tamamlamak üzere eğitim gören sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının onların gelecekte nasıl bir öğretmen olacakları hakkında birtakım bilgiler sunacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin metaforlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma desenine göre yürütülmüştür. Nitel araştırma, insanların deneyimlerini nasıl yorumladıkları, dünya bakış açılarını ve yaşantılarını nasıl yorumladığıyla ilgilenen bir desendir (Merriam, 2013). Veri analizinde ise nitel araştırma desen yaklaşımlarından betimsel analiz yaklaşımı göre gerçekleştirilmiştir. Betimsel analizde veriler önceden oluşturulan temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Katılımcılar

Bu çalışmanın katılımcıları, Erzurum ilinde görev yapan 68 sınıf öğretmeni ve 2017-2018 öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümünde öğrenim gören 232 sınıf öğretmeni adayını oluşturmaktadır. Çalışmanın katılımcıları belirlenirken uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinden oluşturdukları örneklemeyle ilgili demografik bilgiler şu şekildedir: 68 sınıf öğretmenin 40'ü (%58,8) kadın ve 28'i (%41,2) erkektir. Sınıf öğretmeni adaylarının oluşturdukları örnekleme ise, 165'i (%71,1) kadın, 67'si (% 28,9) erkektir. Bu öğretmen adaylarının 56'sı (%24,1) birinci sınıf, 54'ü (%23,3) ikinci sınıf, 60'ü (%25,9) üçüncü sınıf ve 62'si (%26,7) dördüncü sınıf öğrencisidir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada üzerinde çalışılması planlanan metaforun seçimi ile ilgili olarak sınıf öğretmenliği bilim dalında görevli üç öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Bu doğrultuda sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarını belirlemek için bir anket formu hazırlanmıştır. Formun birinci bölümünde katılımcılara ilişkin demografik bilgiler, ikinci bölümünde ise "öğretmen ..... gibidir, çünkü....." açık uçlu cümleyi tamamlamaları istenmiştir. Çalışma kapsamındaki katılımcıların metaforlar için mantıksal bir dayanak sunabilmeleri için "çünkü" kavramına yer verilmiştir. Seçilen metaforun yazılı olduğu anket formu Erzurum ili merkez ilçelere bağlı ilkokullarda görev yapan öğretmenlere ve Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim bölümündeki sınıf öğretmenliği adaylarına verilmiş, katılımcılardan bu metafor üzerine düşünerek yaklaşık 30 dakika içinde açıklamalarını yazmaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Nitel veri analizi, araştırmacının verileri düzenlediği, analiz birimlerine ayırdığı, sentezlediği, biçimleri ortaya çıkardığı, önemli değişkenleri keşfettiği ve hangi bilgileri rapora yansıtacağına karar verdiği bir süreçtir. Yorumlama ise teoriler ile alakalı olan fikirleri ve açıklamaları içerir. Verilerin analizi ve yorumlanması araştırmacıların ürünlerinin betimlenmesini bir düzensiz halden çıkararak düzenli bir halde ortaya koymalarını sağlamaktadır (Bogdan ve Biklen, 2007). Bu doğrultuda nitel analiz yapacak olan bir araştırmacı toplamış olduğu verilerden hareket ederek bu veriler içerisinde saklı duran bilgiyi keşfetmeye ve ortaya koymaya çaba göstermektedir.

Nitel araştırmalarda verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analiz kullanılmaktadır. Bu araştırmada verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Aynı zamanda sınıf öğretmeni ve sınıf öğretmeni adaylarının geliştirdikleri metaforlar ilişkin kategoriler ilgili alan yazınında daha önce geliştirilen kategorilere göre oluşturulmuştur. Bu çalışmada veriler analiz edilirken Saban (2008) tarafından kullanılan aşamalar kullanılmıştır. Bu aşamalar (i) kodlama ve ayıklama aşaması (ii) kategori geliştirme aşaması (iii) geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması (iv) nicel veri analizi için verileri SPSS paket programına aktarma aşamasıdır.

Verilerin analiz edilmesi sürekli karşılaştırma metodu (constant comparative method) ile en iyi biçimde yapılabilir. Bu yol ile toplanan verilerin analizi sonucunda ortaya koyulan bulguların yenileri ile kıyaslanmasını ve bu sayede kontrolünü sağlar. Farklılık ve benzerlikler kontrol edilir (Maykut ve Morehouse, 1994). Bu araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için sürekli karşılaştırma metodu kullanılmış, bağımsız araştırmacılar arası uyum ile iç tutarlılığın sağlandığı noktasında ortak kaniya varılmıştır. Bunun yanı sıra araştırmacı teyidi ve uzman incelemesi gibi ek yöntemler kullanılarak geçerliğin sağlanması amaçlanmıştır.

BULGULAR ve YORUM

Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik kavramına yönelik metafor algılarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmada bulgular, öncelikle öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının algıları doğrultusunda verdikleri cevapların frekans ve yüzde ile ifade edildiği tablolar ile sunulmuştur.

Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adayları tarafından üretilen metaforlar 6 kategori altında toplanmıştır. Üretilen metaforların ait oldukları kategorilere Tablo 1' de yer verilmiştir.

Tablo 1.

Öğretmenlerin Öğretmen Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlara Ait Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Frekans (f)	Yüzde (%)
<i>Bilgi Kaynağı</i>	Derya-deniz, kitap, bilgi, hayat, baba, su, çeşme, çiçek, pedagoğ, anahtar, geleceğin kurucusu, arı, yaşam koçu	17	25
<i>Üretici ve Biçimlendirici</i>	Toprak, çiftçi, meyve veren ağaç, mimar, bahçıvan, heykeltıraş	12	17.65
<i>İyileştirici ve Onarıcı</i>	Anne-baba, sevgi ağacı, saat, itfaiyeci, sanat eseri, sevgi yüklü bilgisayar, toplumun değişim kaynağı	8	11.77
<i>Yol Gösterici ve Yönlendirici</i>	Şelale, ışık, rehber, mum, güneş	18	26.47
<i>Örnek</i>	Kılavuz, arkadaş	3	4.41
<i>Güven Verici</i>	Anne, kabuğu soyulmamış portakal, bakıcı, mevlana, gerçek dünya	10	14.71
Toplam		68	100

Elde edilen bulgulara bakıldığında öğretmenlerin %25'nin *bilgi kaynağı* olarak *öğretmen* kategorisi; %17.65'inin *üretici ve biçimlendirici* olarak *öğretmen* kategorisi; %11.77'sinin *iyileştirici ve onarıcı* olarak *öğretmen* kategorisi; %26.47'sinin *yol gösterici ve yönlendirici* olarak *öğretmen* kategorisi; %4.41'inin *örnek* *öğretmen* kategorisi ve %14.71'inin de *güven verici* olarak *öğretmen* kategorisine yönelik metaforlar oluşturdukları görülmektedir.

Sınıf öğretmeni adayları tarafından üretilen metaforlar da yine aynı 6 kategori altında toplanmıştır. Üretilen metaforların ait oldukları kategoriler Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2.

Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlara Ait Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Frekans (f)	Yüzde (%)
<i>Bilgi Kaynağı</i>	Ağaç, aile, derya-deniz, kitap, bilgi, hayat, eğitimci, dağ, yağmur, medyum, çakmak, kandil, Google, tatlı göl, bilgisayar, çeşme	33	14.22
<i>Üretici ve Biçimlendirici</i>	Anne-baba, toprak, çiftçi, usta, lider, filiz, sanatçı, kum saati, halı, değirmen, marangoz, kuaför, işçi, terzi, postacı, ressam, sürücü	46	19.83
<i>İyileştirici ve Onarıcı</i>	Anne, su, bahçıvan, aşk, akan bir nehir, vefakâr, sadakat, melek, tamirci, insan sarrafı, lokomotif, sabır küpü	44	18.97
<i>Yol Gösterici ve Yönlendirici</i>	Mum, güneş, pusula, ışık, rehber, kitap, yol haritası, deniz feneri, çiçek, meşale, ay, rota, lamba, yönlendirici, bilge, projektör, kalp	77	33.19
<i>Örnek</i>	Arkadaş, model, öğrenci, ayna, kılavuz, hakikat ağacının meyvesi, kültür ağacı, uzun bir yol, baba, karınca	24	10.34
<i>Güven Verici</i>	Duvar, kardelen, sırdaş, gökyüzü, ova, evliya, yorulmak bilmeyen bir at	8	3.45
Toplam		232	100

Sınıf öğretmeni adaylarından elde edilen verilerin analizleri sonucu elde edilen bulgulara bakıldığında öğretmenlerin %14.22'sini *bilgi kaynağı* olarak *öğretmen kategorisi*; %19.83'ünün *üretici ve biçimlendirici* olarak *öğretmen kategorisi*; %18.97'sinin *iyileştirici ve onarıcı* olarak *öğretmen kategorisi*; %33.19'unun *yol gösterici ve yönlendirici* olarak *öğretmen kategorisi*; %10.34'ünün *örnek öğretmen kategorisi* ve %3.45'inin de *güven verici* olarak *öğretmen kategorisine* yönelik metaforlar oluşturdukları görülmektedir.

Bilgi kaynağı olarak öğretmen kategorisine ilişkin metaforlar karşılaştırmalı olarak Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3.

Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen Kategorisine Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen	Öğretmen Adayı		Öğretmen		Toplam
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	
Ağaç	7	3.02			7
Aile	5	2.16			5
Derya-deniz	5	2.16	1	1.47	6
Kitap	2	0.87	3	4.41	5
Bilgi	2	0.87	1	1.47	3
Hayat	2	0.87	1	1.47	3
Baba			2	2.94	2
Su			2	2.94	2
Eğitmen	1	0.43			1
Dağ	1	0.43			1
Yağmur	1	0.43			1
Medyum	1	0.43			1
Çakmak	1	0.43			1
Kandil	1	0.43			1
Google	1	0.43			1
Tatlı göl	1	0.43			1
Bilgisayar	1	0.43			1
Çeşme	1	0.43	1	1.47	2
Çiçek			1	1.47	1
Pedagog			1	1.47	1
Anahtar			1	1.47	1
Geleceğin kurucusu			1	1.47	1
Arı			1	1.47	1
Yaşam koçu			1	1.47	1

“Bilgi kaynağı olarak öğretmen” kategorisinde sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adayları tarafından toplam 24 metafor belirtilmiştir. Bu metaforların 5’i ise hem sınıf öğretmenleri hem de sınıf öğretmeni adayları tarafından ortak metaforlarla ifade edilmiştir. Bu metaforlardan ağaç, aile, derya-deniz, kitap, bilgi, hayat, eğitmen, dağ, yağmur, medyum, çakmak, google, kandil, tatlı göl, bilgisayar ve çeşme ifadeleri öğretmen adayları tarafından ifade edilirken; derya-deniz, kitap, bilgi, hayat, baba, su, çeşme, çiçek, pedagog, anahtar, geleceğin kurucusu, arı ve yaşam koçu ifadeleri de sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının en çok değiştikleri metafor ağaç; öğretmenlerin ise kitap olmuştur. Katılımcılar, bu iki metaforu bilgi, meyve ve dal gibi nedenlerle ilişkilendirmişlerdir. Bilgi kaynağı olarak öğretmen kategorisinde yer alan katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur:

“Öğretmen ağaç gibidir. Çünkü dallanır, budaklanır ve her dalında binlerce meyvesini öğrencilerine sunar.” (146. Ö. A.).

“Öğretmen kitap gibidir. Çünkü etrafındakileri bilgilerle donatır.” (5. S. Ö),

“Öğretmen kitap gibidir. Çünkü bilgi ile doludur, okudukça aydınlatır ve yıpranır.” (66. S. Ö).

Yapılan araştırmada öğretmenler ve öğretmen adayları tarafından ifade edile üretilen ve biçimlendirici olarak öğretmen kategorisine ait metaforlar Tablo 4’ de sunulmuştur.

Tablo 4.

Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Üretici ve Biçimlendirici Olarak Öğretmen Kategorisine Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	Öğretmen Adayı		Öğretmen		Toplam
	Üretici ve Biçimlendirici Olarak Öğretmen	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	
Anne-baba		18	7.76		18
Toprak		7	3.02	4	5.88
Çiftçi		3	1.29	1	1.47
Usta		3	1.29		3
Meyve veren ağaç				3	4.41
Lider		3	1.29		3
Mimar				2	2.94
Bahçıvan				1	1.47
Heykeltıraş				1	1.47
Filiz		1	0.43		1
Sanatçı		1	0.43		1
Kum saati		1	0.43		1
Halı		1	0.43		1
Değirmen		1	0.43		1
Marangoz		1	0.43		1
Kuaför		1	0.43		1
İşçi		1	0.43		1
Terzi		1	0.43		1
Postacı		1	0.43		1
Ressam		1	0.43		1
Sürücü		1	0.43		1

“Üretici ve biçimlendirici olarak öğretmen” kategorisinde toplam 21 metafor üretilmiştir. Bu metaforların 2 si ortak olmak üzere 4’ü öğretmenler tarafından 15’i de öğretmen adayları tarafından ortaya konulmuştur. Öğretmenler tarafından üretilen metaforlar toprak, çiftçi, meyve veren ağaç, heykeltıraş, bahçıvan ve mimar; öğretmen adayları tarafından üretilen metaforlar ise anne-baba, toprak, çiftçi, usta, meyve veren ağaç, lider, mimar bahçıvan, heykeltıraş, filiz, sanatçı, kum saati, halı, değirmen, marangoz, kuaför, işçi, terzi, postacı, ressam ve sürücüdür. Öğretmenler tarafından en çok toprak metaforu ifade edilirken öğretmen adayları tarafından anne-baba metaforu ifade edilmiştir. Üretilen metaforların içeriklerine bakıldığında öğretmenlerin üretici ve öğrencileri ve onların davranışlarını biçimlendirici nitelikte olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adayları tarafından ifade edilen bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Öğretmen anne-baba gibidir. Çünkü hayatı şekillendirmekte büyük öneme sahiptir.” (2. Ö. A.),

“Öğretmen sadece bilgi kaynağı değil, sevgiyi, saygıyı ve değerlerimiz öğretir.” (48. Ö. A.).

“Öğretmen toprak gibidir. Çünkü gelecek kuşakları yetiştirirler, öğrencinin yetişme biçimi ise milletin geleceğini şekillendirir.” (8. S. Ö.),

“Sürekli verir, buna karşılık ürünü alamadığı zamandalar da olur.” (63. S. Ö.).

İyileştirici ve onarıcı olarak öğretmen kategorisine ilişkin öğretmen ve öğretmen adayları tarafından ifade edilen metaforlara ilişkin karşılaştırmalı veriler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5.

Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının İyileştirici ve Onarıcı Olarak Öğretmen Kategorisine Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	Öğretmen Adayı		Öğretmen		Toplam
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	
İyileştirici ve Onarıcı Olarak Öğretmen					
Anne	16	6.90			16
Su	12	5.17			12
Bahçıvan	5	2.16			5
Aşk	2	0.87			2
Akan bir nehir	2	0.87			2
Anne-baba			2	2.94	2
Sevgi ağacı			1	1.47	2
Saat			1	1.47	1
İtfaiyeci			1	1.47	1
Sanat eseri			1	1.47	1
Sevgi yüklü bilgisayar			1	1.47	1
Toplumun değişim kaynağı			1	1.47	1
Vefakâr	1	0.43			1
Sadakat	1	0.43			1
Melek	1	0.43			1
Tamirci	1	0.43			1
İnsan sarrafı	1	0.43			1
Lokomotif	1	0.43			1
Sabır küpü	1	0.43			1

“İyileştirici ve onarıcı olarak öğretmen” kategorisinde 7’si öğretmenler, 12’si öğretmen adayları tarafından olmak üzere toplam 19 metafor üretilmiştir. Bu kategoride öğretmen ve öğretmen adaylarının ortak olarak ifade ettikleri bir metafor üretilmemiştir. Öğretmenler en çok anne-baba metaforuna ($n=2$), öğretmen adayları ise en çok anne metaforuna ($n=16$) değinmişlerdir. Bu kategoride üretilen metaforlara bakıldığında öğretmenliğin gerek bilişsel davranışları gerek duyuşsal özellikleri gerekse psikomotor becerileri iyileştirici ve onarıcı olarak görüldüğünü söylemek mümkündür. Katılımcılar tarafından belirtilen ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Öğretmen, anne gibidir. Çünkü bir anne gibi korur, büyütür, öğretir ve karşılıksız-koşulsuz sevgisini ona verir.” (178. Ö. A.)

“Sadece bir anne evlatlarını benimseyip, onlara sabredip, onlarla gülüp onlarla ağlayabilir.” (204. Ö. A.)

“Öğretmen, anne-baba gibidir. Çünkü öğrencinin bütün ihtiyaçlarını karşılamaya çalışır.” (13. S. Ö.)

“Öğretmen, kendi çocuklarına ayıramadığı zamani öğrencilerine ayırır.” (33. S. Ö.).

Tablo 6’da katılımcılar tarafından ifade edilen yol gösterici ve yönlendirici olarak öğretmen kategorisine yönelik metaforlar yer almaktadır.

Tablo 6.

Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Yol Gösterici ve Yönlendirici Olarak Öğretmen Kategorisine Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	Öğretmen Adayı		Öğretmen		Toplam
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	
Yol Gösterici ve Yönlendirici Olarak Öğretmen					
Mum	18	7.76	2	2.94	20
Güneş	13	5.60	10	14.71	23
Pusula	9	3.88			9
Işık	8	3.45	3	4.41	11
Rehber	9	3.88	2	2.94	11
Kitap	3	1.29			3
Yol haritası	3	1.29			3
Deniz feneri	2	0.87			2
Çiçek	2	0.87			2
Meşale	2	0.87			2
Ay	2	0.87			2
Şelale			1	1.47	1
Rota	1	0.43			1
Lamba	1	0.43			1
Yönlendirici	1	0.43			1
Bilge	1	0.43			1
Projektör	1	0.43			1
Kalp	1	0.43			1

"Yol gösterici ve yönlendirici olarak öğretmen" kategorisinde 4'ü ortak olmak üzere 18 metafor üretilmiştir. Sınıf öğretmeni adayları, mum, güneş, rehber, pusula, ışık, kitap, deniz feneri, ay, yol haritası, çiçek, meşale, yönlendirici, bilge, lamba ve rota metaforlarını üretirken sınıf öğretmenleri de güneş, ışık, mum, rehber ve şelale metaforlarını üretmişlerdir. Üretilen bu metaforlardan "mum" metaforu öğretmen adaylarının en çok ifade ettiği metafordur. Öğretmenler tarafından üretilen metaforlardan en çok ifade edilen ise "güneş" metaforu olmuştur. Bu kategori altında sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adayları tarafından ifade edilen bazı görüşler aşağıda sunulmuştur.

"Öğretmen mum gibidir. Çünkü kendisi karanlıkta kalsa bile çevresindekileri ışığıyla aydınlatır." (6. Ö. A.)

"Öğretmen, etrafını aydınlatırken kendisi gerek fedakârlıklarıyla gerekse yoğun gayretiyle zamanla erimeye mahkûmdur." (43. Ö. A.)

"Öğretmen, eriyip bitmeyi göze alarak ve kendisini yakarak insanları aydınlatır." (165. Ö. A.)

"Öğretmen, kendi aydınlandıkça çevresini de aydınlatır." (144. Ö. A.)

"Öğretmen, rehber gibidir. Çünkü yeni nesle önceki zamanı, bugün için ihtiyacı olanı, yarın içinse ileri görüşlülüğü öğretir." (33. Ö. A.)

"Öğretmen, ışık gibidir. Çünkü o bildikleriyle karanlıkları aydınlatır." (188. Ö. A.)

"Öğretmen, pusula gibidir. Çünkü bireyin küçük yaşlardan itibaren sürekli doğru olanı ve doğru yönü bulmasına yardımcı olur." (121. Ö. A.)

"Öğretmen, güneş gibidir. Çünkü çevresini bilgisiyile, ahlakıyla, örnek davranışlarıyla aydınlatır." (3. S. Ö.)

"Öğretmen, bütün canlıların ihtiyaç duyduğu ısı ve ışık kaynağıdır." (41. S. Ö.)

"Öğretmen, şelale gibidir. Açtığı su yoluyla öğrencilerini yönlendirir." (1. S. Ö.)

Öğretmen ve öğretmen adaylarının örnek olarak öğretmen kategorisine ilişkin ifade ettikleri metaforlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7.

Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Örnek Olarak Öğretmen Kategorisine Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	Öğretmen Adayı		Öğretmen		Toplam	
	Örnek Olarak Öğretmen	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)		Yüzde (%)
Arkadaş		7	3.02	2	2.94	9
Model		4	1.72			4
Öğrenci		3	1.29			3
Ayna		3	1.29			3
Kılavuz		2	0.87	1	1.47	3
Hakikat ağacının meyvesi		1	0.43			1
Kültür ağacı		1	0.43			1
Uzun bir yol		1	0.43			1
Baba		1	0.43			1
Karınca		1	0.43			1

“Örnek olarak öğretmen” kategorisinde 2’si ortak, 10’u öğretmen adayları ve 2’si de öğretmenler tarafından olmak üzere toplam 10 metafor üretilmiştir. Sınıf öğretmenleri bu kategoride en fazla “arkadaş” (n=2) metaforuna değinirken; öğretmen adayları da en fazla “arkadaş” (n=7) metaforuna değinmiştir. Sınıf öğretmenleri ve öğretmen adayları tarafından ifade edilen bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Öğretmen, arkadaş gibidir. Çünkü bütün öğrencileriyle tek tek iletişim kurarak onlara rol model olur.” (49. Ö. A.)

“Öğretmen, ilgilendiği çocukların seviyelerine inerek onlara güzel ve doğru davranışlarıyla örnek olur.” (222. Ö. A.)

“Öğretmen, ayna gibidir. Çünkü öğretmen öğrenciye ne aktarırsa öğrencide göreceği bunun sadece bir yansımasıdır.” (66. Ö. A.)

“Öğretmen, arkadaş gibidir. Çünkü her zaman öğrencileriyle birlikte olduğu için onları yakından tanır ve kötü model olmaktan uzak durur.” (32. S. Ö.)

“Öğretmen, karınca gibidir. Çünkü sürekli olarak başkalarına da faydalı olmak için çalışarak öğrencileri için model niteliğindedir.” (9. S. Ö.)

Öğretmenler ve öğretmen adayları tarafından toplanan verilerin analizinden güven verici olarak öğretmen kategorisinde yer alan metaforlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8.

Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Güven Verici Olarak Öğretmen Kategorisine Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	Öğretmen Adayı		Öğretmen		Toplam	
	Güven Verici Olarak Öğretmen	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)		Yüzde (%)
Anne				6	8.82	6
Duvar		2	0.87			2
Kardelen		1	0.43			1
Sırdaş		1	0.43			1
Gökyüzü		1	0.43			1
Ova		1	0.43			1
Evliya		1	0.43			1
Yorulma bilmeyen bir at		1	0.43			1
Kabuğu soyulmamış portakal				1	1.47	1
Bakıcı				1	1.47	1
Mevlana				1	1.47	1
Gerçek dünya				1	1.47	1

“Güven verici olarak öğretmen” kategorisinde toplam 12 metafor üretilmiştir. Bu metaforlardan 5’i öğretmenler tarafından üretilirken 7’si de öğretmen adayları tarafından üretilmiştir. Sınıf öğretmenleri, öğretmenliği anne, kabuğu soyulmamış portakal, Mevlana, gerçek dünya ve bakıcı kavramlarıyla ilişkilendirmişlerdir. Sınıf öğretmeni adayları ise öğretmenliği, duvar, kardelen, sırdaş, gökyüzü, ova ve evliya kavramları ile ilişkilendirmişlerdir. Bu kategori de hem öğretmenler hem de öğretmen adayları tarafından ortaya konulan herhangi bir metafor bulunmamaktadır. Güven verici olarak öğretmen kategorisi altında öğretmenler ve öğretmen adayları tarafından ifade edilen bazı görüşler aşağıda sunulmuştur.

“Öğretmen, duvar gibidir. Çünkü öğrencisinin her sorusuna cevap verecek kadar bilgili, her türlü karşılaştacağı durumlarda ise arkasında duracak kadar dik bir duruş sergilemelidir.” (18. Ö. A.)

“Çünkü bireyin hayatında sırtını dayayabileceği ve ona güvenebileceği ender kişilerdendir.” (14. Ö. A.).

“Öğretmen, sırdaş gibidir. Çünkü öğrenciye güven verir.” (85. Ö. A.).

“Öğretmen, gökyüzü gibidir. Çünkü o kudretli, güçlü ve uçsuz ve bucaksızdır.” (196. Ö. A.).

“Öğretmen, yorulmak bilmeyen bir at gibidir. Çünkü hayatı boyunca öğrencilerini yetiştirmek için tüm gücünü ortaya koyar.” (214. Ö. A.).

“Öğretmen, anne gibidir. Çünkü, ne kadar yorulsa da zorlansa da öğrencisinin başarısıyla gücünü yeniden toparlar ve mutlu olur.” (17. S. Ö.).

“Öğretmen, Mevlana gibidir. Çünkü öğrencinin cinsiyetine, ailesine, özelliklerine bakmaksızın onu kabul edecek engin bir yüreğe sahiptir.” (35. S. Ö.).

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının ve sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan analiz sonuçlarına göre sınıf öğretmeni adaylarının ve sınıf öğretmenlerinin algılarına dayalı olarak 104 tane metafor elde edilmiştir. Bu metaforların 66’sı sınıf öğretmeni adaylarının, 25’i sınıf öğretmenlerinin, 13’ü ise hem sınıf öğretmeni adaylarının hem de sınıf öğretmenlerinin ortak ürettikleri metaforlardır. Metaforların sayısının çok olması araştırmaya katılan öğretmen ve öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarındaki zihinsel imgelerin farklılığından kaynaklandığı söylenebilir. Çalışma sonucunda (i) bilgi kaynağı (ii) üretici ve biçimlendirici (iii) iyileştirici ve onarıcı (iv) yol gösterici ve yönlendirici (v) örnek (vi) güven verici olarak altı kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler içerisinde sınıf öğretmeni adaylarının anne-baba ve mum (n=18), sınıf öğretmenlerinin ise güneş (n=10) metaforunu kullandıkları görülmektedir.

Elde edilen kategoriler incelendiğinde hem sınıf öğretmeni adaylarının hem de sınıf öğretmenlerinin en fazla metaforun üretildiği kategori yol gösterici ve yönlendirici olarak öğretmen kategorisidir. Yol gösterici ve yönlendirici olarak öğretmen kategorisinde sınıf öğretmenlerinin 232 metafordan 77’ si, sınıf öğretmeni adaylarının ise 68 metafordan 18’i yer almaktadır. Yol gösterici ve yönlendirici olarak öğretmen kategorisi incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının en fazla kullandıkları metaforların mum (n=18), güneş (n=13), pusula ve rehber (n=9) olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin ise yol gösterici ve yönlendirici olarak öğretmen kategorisinde en fazla güneş (n=10) metaforunu kullandıkları anlaşılmaktadır.

İlgili alanyazınında yapılan çalışmalarda öğretmen ve öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarını belirlemek için yapılan çalışmalar bakıldığında benzer sonuçlar çıktığı görülmektedir (Aydın ve Pehlivan 2010; Ekiz ve Koçyiğit, 2013; Ocak ve Gündüz, 2006; Yılmaz, Göçen ve Yılmaz, 2013). Örneğin Ekiz ve Koçyiğit (2013) yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin en çok güneş metaforunu kullandığı görülmektedir. Benzer şekilde Yılmaz, Göçen ve Yılmaz (2013) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının en fazla anne-baba metaforunu kullandıkları ortaya çıkmıştır. Bazı çalışmalarda farklı sonuçlar ortaya çıktığı görülmektedir. Örneğin Buaraphan (2011) öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada bahçıvan metaforu en çok üretilen metafordur. Aynı şekilde Saban (2004b) öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının öğretmen kavramını en çok heykeltıraş metaforu ile açıkladıkları tespit edilmiştir. Nalçacı ve Bektaş (2012) öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada katılımcılar tarafından en çok aile metaforu kullanıldığı görülmektedir. Yıldızlı, Erdol, Baştuğ ve Bayram (2018) Türkiye’de öğretmen üzerine yapılan metaforlara ilişkin meta-analiz çalışmasında öğretmenlerin, öğretmen kavramı için çoğunlukla ürettikleri metaforlar arasında güneş metaforu yer almaktadır. Benzer şekilde öğretmen adaylarında, öğretmen kavramı için anne-baba metaforunu sıklıkla kullanıldığı yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır.

Metaforlar, öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin algılarının ne olduğunu (Yılmaz, Göçen ve Yılmaz, 2013) öğretmenlerin ise öğretme süreçlerinde kendilerini görebilmesi açısından birer araç olarak kullanılabilir (Yıldızlı, Erdol, Baştuğ ve Bayram, 2018). Ayrıca eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahip olan öğretmenlerin aynı zamanda ileride öğretmen olacak öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleği ile olumlu ya da olumsuz algılarını ortaya çıkarmak önemli olarak görülebilir. Çünkü öğretmenlik mesleğiyle ilgili algılar eğitim politikası yapanlara, akademik çalışma yapan kişilere ve yöneticilere veriler sunması açısından önemlidir. Aynı zamanda öğretmen yetiştirme sürecinde kullanılması açısından iyi bir araç olduğu düşünülmektedir (Yıldızlı, Erdol, Baştuğ ve Bayram, 2018).

Sonuç olarak hem sınıf öğretmeni adaylarının hem de sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğiyle oluşturdukları metaforların genelde olumlu olduğu görülmektedir. Eğitim sisteminin en önemli faktörlerinden biri öğretmenlerdir (Cerit, 2008). Öğretmenlerin zihinlerindeki algıyı tespit etme açısından kullanılan metaforlar bir araç olsa da öğretmenlerin öğretmenlik mesleğiyle ilgili algılarının ne olduğunu derinlemesine incelememize olanak sağlamayabilir. Bu yüzden öğretmen ve öğretmen adayları tarafından üretilen olumlu ve olumsuz metaforların daha derinlemesine incelemek öğrenmede etkili olan problemlerin çözümünde yardımcı olabilir (Yıldızlı, Erdol, Baştuğ ve Bayram, 2018). Sınıf öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ürettikleri metaforların daha derinlemesine incelemek zihinlerde var olan imgeleri açığa çıkarmak için önemlidir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının geliştirdikleri olumlu ve olumsuz metaforların meslek hayatına başladıklarında, zihinlerindeki algının değişip değişmediğiyle ilgili çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Arslan, M. M., & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(171), 100-108.
- Aydın, İ. S., & Pehlivan, A. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies*, 5(1), 818-842.
- Balaban, T., & Yapıcı, M. (2013). Türkçe öğretmen adaylarının tasavvufa ilişkin metaforları. *Electronic Turkish Studies*, 8(9), 745-755.
- Bogdan, R.C., & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative Research for Education* (5th edition). London: Pearson.
- Buaraphan, K. (2011). Metaphorical roots of beliefs about teaching and learning science and their modifications in the standard-based science teacher preparation programme. *International Journal of Science Education*, 33(11), 1571-1595.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Cook-Sather, A. (2003). Movements of mind: The matrix, metaphors, and re-imagining education. *The Teachers College Record*, 105(6), 946-977.
- Dilekmen, M. (2008). Etkili eğitim için etkili öğretmenlik. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 214-221.
- Ekiz, D., & Koçyiğit, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin "öğretmen" kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 439-458.
- Erdem, F., & Şatır, Ç. (2000, Mayıs). *Farklı örgütlerde kültürel yapının metaforlarla analizi*. VIII. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Erciyes Üniversitesi, Nevşehir.
- Gültekin, M. (2013). İlköğretim öğretmen adaylarının eğitim programı kavramına yükledikleri metaforlar. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 126-141.
- Lakoff, G. (1993). The contemporary theory of metaphor. *Metaphor and Thought*, 2, 202-251.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1999). *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and Its Challenge to Western Thought*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, 41(4), 172-175.
- Marshall, H. H. (1990). Metaphor as an instructional tool in encouraging student teacher reflection. *Theory into Practice*, 29(2), 128-132.
- Maykut, P., & Morehouse, R. (1994). *Beginning Qualitative Research: A Philosophical and Practical Guide*. London: Falmer.

- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama için Bir Rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Nalçacı, A. (2015). *Coğrafya Öğretmen Adaylarının Prof. Dr. Hayati Doğanay'a İlişkin Algıları*. S. Zaman & O. Çoşkun (Ed.). *Coğrafya'ya Adanmış Bir Ömür Prof. Dr. Hayati Doğanay* (1. Baskı) (ss. 91-106) içinde. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Nalçacı, A., & Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 239-258.
- Nikitina, L., & Furuoka, F. (2008). "A language teacher is like...": Examining Malaysian students' perceptions of language teachers through metaphor analysis. *Online Submission*, 5(2), 192-205.
- Ocak, G., & Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 293- 310.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen adaylarına göre ortaöğretim öğretmenlerini temsil eden metaforlar. *Milli Eğitim*, 182, 36-56.
- Pratte, R. (1981). Metaphorical models and curriculum theory. *Curriculum Inquiry*, 11(4), 307-320.
- Saban, A. (2004a). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2004b). Prospective classroom teachers' metaphorical images of selves and comparing them to those they have of their elementary and cooperating teachers. *International Journal of Educational Development*, 24(6), 617-635.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(55), 459-496.
- Willox, A. C., Harper, S. L., Bridger, D., Morton, S., Orbach, A., & Sarapura, S. (2010). Co-Creating metaphor in the classroom for deeper learning: Graduate student reflections. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 22(1), 71-79.
- Yıldızlı, H., Erdol, T. A., Baştuğ, M., & Bayram, K. (2018). Türkiye'de öğretmen kavramı üzerine yapılan metafor araştırmalarına yönelik bir meta-sentez çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 43(193), 1-43.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, F., Göçen, S., & Yılmaz, F. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 151-164.
- Yob, I. M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22(2), 127-138.